Stadskerk Nijmegen (OCP), 12 maart 2023, 3e zondag in de Veertigdagentijd
voorganger: ds. Paul Oosterhoff (PKN)

[1e lezing: Exodus 17, 1-7] (Nieuwe Bijbelvertaling)
1 Vanuit de woestijn van Sin trok het hele volk van Israël verder, van de ene pleisterplaats naar de andere, volgens de aanwijzingen van de HEER. Toen ze hun tenten opsloegen in Refidim, bleek daar geen water te zijn om te drinken. 2 Ze maakten Mozes verwijten. ‘Geef ons te drinken, geef ons water!’ zeiden ze. Mozes zei: ‘Waarom maakt u mij verwijten? Waarom stelt u de HEER op de proef?’ 3 Maar omdat het volk daar hevige dorst leed, bleef het klagen. ‘Waarom hebt u ons uit Egypte weggevoerd?’ zeiden ze tegen Mozes. ‘Om ons van dorst te laten sterven, met onze kinderen en ons vee?’
4 Mozes riep luid de HEER aan. ‘Wat moet ik met dit volk beginnen?’ vroeg hij. ‘Er hoeft niet veel meer te gebeuren of ze stenigen mij!’ 5De HEER antwoordde Mozes: ‘Ga samen met een aantal van de oudsten van Israël voor het volk uit. Neem de staf waarmee je op de Nijl hebt geslagen in je hand en ga op weg. 6 Ik zal je opwachten op de rots bij de Horeb. Als je op de rots slaat, zal er water uit stromen, zodat het volk te drinken heeft.’ Mozes deed dit, in het bijzijn van de oudsten van Israël. 7 Hij noemde die plaats Massa en Meriba, omdat de Israëlieten Mozes daar verwijten hadden gemaakt en omdat ze daar de HEER op de proef hadden gesteld door te vragen: ‘Is de HEER nu in ons midden of niet?’

[Evangelie: Johannes 4, 5-26] (Nieuwe Bijbelvertaling)
5 Jezus kwam bij de Samaritaanse stad Sichar, dicht bij het stuk grond dat Jakob aan zijn zoon Jozef gegeven had, 6 waar de Jakobsbron is. Jezus was vermoeid van de reis en ging bij de bron zitten; het was rond het middaguur. 7 Toen kwam er een Samaritaanse vrouw water putten. Jezus zei tegen haar: ‘Geef mij wat te drinken.’ 8 Zijn leerlingen waren namelijk naar de stad gegaan om eten te kopen. 9 De vrouw antwoordde: ‘Hoe kunt u, als Jood, mij om drinken vragen? Ik ben immers een Samaritaanse!’ Joden gaan namelijk niet met Samaritanen om. 10 Jezus zei tegen haar: ‘Als u wist wat God wil geven, en wie het is die u om water vraagt, zou u hém erom vragen en dan zou hij u levend water geven.’ 11 ‘Maar heer,’ zei de vrouw, ‘u hebt geen emmer, en de put is diep – waar wilt u dan levend water vandaan halen? 12 U kunt toch niet meer dan Jakob, onze voorvader? Hij heeft ons die put gegeven en er zelf nog uit gedronken, en ook zijn zonen en zijn vee.’ 13 ‘Iedereen die dit water drinkt zal weer dorst krijgen,’ zei Jezus, 14 ‘maar wie het water drinkt dat ik hem geef, zal nooit meer dorst krijgen. Het water dat ik geef, zal in hem een bron worden waaruit water opwelt dat eeuwig leven geeft.’ 15 ‘Geef mij dat water, heer,’ zei de vrouw, ‘dan zal ik geen dorst meer hebben en hoef ik ook niet meer hierheen te komen om water te putten.’
16 Toen zei Jezus tegen haar: ‘Ga uw man eens roepen en kom dan weer terug.’ 17 ‘Ik heb geen man,’ zei de vrouw. ‘U hebt gelijk als u zegt dat u geen man hebt,’ zei Jezus, 18 ‘u hebt vijf

mannen gehad, en degene die u nu hebt is uw man niet. Wat u zegt is waar.’ 19 Daarop zei de vrouw: ‘Nu begrijp ik, heer, dat u een profeet bent! 20 Onze voorouders vereerden God op deze berg, en bij u zegt men dat in Jeruzalem de plek is waar God vereerd moet worden.’ 21 ‘Geloof me,’ zei Jezus, ‘er komt een tijd dat jullie noch op deze berg, noch in Jeruzalem de Vader zullen aanbidden. 22 Jullie weten niet wat je vereert, maar wij weten dat wel; de redding komt immers van de Joden. 23 Maar er komt een tijd, en die tijd is nu gekomen, dat wie de Vader echt aanbidt, hem aanbidt in geest en in waarheid. De Vader zoekt mensen die hem zo aanbidden, 24 want God is Geest, dus wie hem aanbidt, moet dat doen in geest en in waarheid.’ 25 De vrouw zei: ‘Ik weet wel dat de messias zal komen’ (dat betekent ‘gezalfde’), ‘wanneer hij komt zal hij ons alles vertellen.’ 26 Jezus zei tegen haar: ‘Dat ben ik, degene die met u spreekt.’

[overweging:]
Vrouw bij de bron dat is het schrift gedeelte van vandaag en daar moet ik dan als man over mediteren.
Op het gevaar af dat straks meer dan de helft van uw wegloopt, omdat ik als man er toch weer helemaal niets van begrepen heb, ga ik het toch maar wel doen.
En dan begin ik met de verzuchting: goh, wat een ellende, je zal maar vrouw zijn.
Je zal maar vrouw zijn in Iran. Met z’n zedenpolitie. die je om een zichtbare haarlok kunnen doodmartelen. Of de vergiftigingspogingen op de meisjesscholen.
Je zal maar vrouw zijn in Afghanistan, waar je je opleiding niet kan afmaken nu de Taliban weer aan de macht is.
Ja zal maar vrouw geweest zijn in het midden van de vorige eeuw hier, toen je je werk moest opgeven als je ging trouwen, omdat je plek thuis was bij de kinderen en achter het aanrecht’
Ja zal maar vrouw zijn bij de sportredactie van de NOS of als kandidaat bij de voice.
Je zal maar vrouw zijn als je voor precies hetzelfde werk als een man, toch minder betaald krijgt.
Je zal maar een vrouw zijn als je in het donker over straat moet.
Ja zal maar vrouw zijn als je aan alle verwachtingen wil voldoen: een goede moeder zijn, een perfecte carrièremaakster, een aantrekkelijke modieus-geklede, sexy vrouw.
Je zal maar vrouw zijn

Je zal maar vrouw zijn in het Samaritaansse dorpje Sichar, waar je geprobeerd hebt te leven, te overleven en je hebt een turbulent leven gehad, geen vastigheid, van relatie naar relatie. Lag het aan jou? Vast ook wel, maar zeker ook aan die mannen, die steeds misbruik hebben gemaakt van je zwakke positie in de maatschappij en natuurlijk krijg jij altijd de schuld. Vrouw van lichte zeden, maar die mannen dan? Waarom werden zij niet uitgekotst uit de samenleving? Zij wel, zij hoorde er niet meer bij, het was inmiddels zo ver, dat zij op het heetst van de dag naar de bron moest gaan om water te gaan putten, zodat ze maar niemand tegen kwam.

Daar is vandaag wel iemand, een vreemde, een man. Zou zij omkeren? Zou ze terug gaan? Maar ze had natuurlijk wel water nodig, zonder water geen leven!
Het lijkt een jood, die man, niet van hier in ieder geval. Dat kan betekenen, dat hij jou, als Samaritaanse helemaal geen blik waardig keurt, dan kom je er goed af. Maar het kan ook zijn, dat hij juist misbruik van je zal maken. omdat je toch maar een Samaritaanse bent. Je weet het nooit.
Wat zou die man nu weer van je willen? Maar ik moet het er maar op wagen, hij lijkt niet gevaarlijk.

Oh hij vraagt om wat te drinken aan jou. Nou ja, vragen? Je kan het ook als een bevel zien: Geef mij wat te drinken! Het had wat vriendelijker gekund, maar het is wel al heel wat, dat hij niet langs me heen kijkt en me ziet staan en beseft, dat hij wat van mij nodig heeft en dat ook zou willen accepteren!
Hij kwezelt wel wat over dat levend water, wat hij zou kunnen geven, als ik erom vroeg. Hij heeft niet eens een emmer om uit de bron van Jacob de putten. Weer zo'n man die zijn eigen mogelijkheden schromelijk overschat. Hoog van de toren blazen, daar zijn ze goed in al die mannen. Ze beloven van alles, maar als het erop aankomt, dan zijn ze niet thuis.
En nu begint hij ook nog persoonlijk te worden, over mijn privéleven te praten. Het is wel wonderlijk, het is alsof hij mijn hele geschiedenis kent. Hij spreekt me wel aan op wie ik was en wie ik ben.
Hij ziet mij recht in het hart. Het moet wel een man van God zijn. Ik snap niet goed wat hij met dat levend water bedoeld, maar ik voel wel dat hij wat te vertellen heeft, dat hij woorden van eeuwig leven heeft te vertellen, dat hij mij raakt in de kern van mijn bestaan.
Hij kent mij, hij erkent mij. Het is de Messias!
Ik moet mijn isolement verbreken en het aan de andere mensen in het dorp gaan vertellen, dat de Messias gekomen is, nog wel hier in ons onbeduidende dorp.
Jezus Christus kiest de mensen in de marge uit om zijn boodschap van erkenning, van ertoe doen in de ogen van God. om die boodschap van God aan den lijve te ervaren en door te vertellen aan anderen.

Ogen, dat is de naam van deze zondag in de 40-dagen-tijd.
Zondag oculi, uit psalm 25: mijn ogen zijn gericht op God omdat Gods ogen mij zien en mij bevrijden uit mijn isolement. Mij in mijn kracht zetten, mij zien zoals ik ten diepste ben, voorbij aan al mijn beperkingen. Mij zien zoals ik bedoeld ben; mens naar Gods hart, ook in de woestijn aspecten van mijn leven.
Als je denkt dat je er alleen voor staat, als de angst voor de toekomst overweldigend is, kijk maar naar alles wat er mis gaat om je heen in de wereld, oorlogen die ook ons leven gaan bepalen, armoede en gebrek dat steeds meer mensen treft, dreiging van een afkalvende natuur,

van een aangetast milieu met alle consequenties van dien, de keuze stress bij de verkiezingen van aanstaande woensdag. Ik weet wel welke kant ik zou willen dat het opgaat, maar ik besef wel dat ik makkelijk praten heb als witte man, met een huis, met een inkomen en geen boeren bedrijf dat ik voor mijn kinderen zou moeten proberen te behouden. Ik besef me wel dat het voor anderen soms een heel wat ingrijpender keuze is zo'n verkiezing. Wijsheid moeten we elkaar maar toewensen, wijsheid ook voor de beleidsmakers die nu weer gekozen worden. Wijsheid in de woestijn.

In de andere Schriftlezing van vanmorgen treffen we het volk Israël aan in de woestijn
Ze lijden gebrek, gebrek aan water en water was natuurlijk van levensbelang, nog steeds.
Vergeet aanstaande woensdag ook niet om te gaan stemmen voor de waterschap verkiezingen en je daar ook wat in te verdiepen, welke partij volgens jou het beheer over het water de komende vier jaar waard is.
Maar goed, terug naar het volk in de woestijn. Ze komen haast in oproer, omdat er geen water is op de plek waar ze nu zijn neergestreken in hun trektocht door het woestijn-leven.
Ze verlangen alweer terug naar Egypte, het gereguleerde slavenbestaan trekt hen meer dan het onbekende, ongewisse bestaan in vrijheid, in eigen verantwoordelijkheid.
Ze hebben net ervaren dat ze, toen ze honger hadden, werden gevoed door het mama dat uit de hemel op hem neerdaalde, maar ze hebben toch niet genoeg vertrouwen dat ze nu ook zullen worden voorzien in hun behoefte.
Leven in vertrouwen is moeilijk, vertrouwen dat als je er voor gaat, als je de tocht in de woestijn door durft te zetten, dat je dan voorzien zal worden in wat je nodig hebt, misschien niet precies zoals je had verwacht, maar toch onverwacht voedsel uit de hemel, water uit de rots

Ik wens je toe als vrouw, als man, als gemeente van Christus ook al is er misschien veel woestijn ervaring om je heen, van armoede, van gezondheidsverlies, van angst voor de toekomst, ik wens je toe dat je mag putten uit de bron van levend water. Dat je ervaren mag dat het voedsel, het water dat van Jezus van God wordt gegeven, dat het in jezelf een bron van leven wordt, dat je steeds weer voedt en laaft en op weg helpt naar het beloofde land. Dat er een belofte is van een land van melk en honing, dat ook voor jou de bestemming is.
In de woestijn van het leven is het soms moeilijk te geloven, maar ook daar in die woestijn is er voldoende brood uit de hemel en water uit de rots.
Brood en wijn van Gods Koninkrijk, als voedsel onderweg, maar je moet wel zelf gaan.

Paul Oosterhoff, pauloosterhoff@planet.nl